

Rapport

Gezamenlijk plan 2030

Westerkerk, Oude Kerk en Kerkelijk Centrum (WOK)

28 juni 2022

Voorwoord

Tussen 26 januari en 31 mei 2022 hebben elf mensen elkaar zeven keer ontmoet om verkennende gesprekken te voeren over een noodzakelijke transitie binnen Hervormd Ermelo. Zij vormden een werkgroep in opdracht van de Algemene Kerkenraad vanuit de wijken Kerkelijk Centrum, Oude Kerk en Westerkerk.

De volgende mensen namen deel aan deze werkgroep:

Jacqueline Beumer (KC), Gerben de Graaf (KC), Arjan Klein (KC)
Henk Jan van den Berg (OK), Carla Meiling (OK), Jan Peet (OK)
Arend Arends (WK), Machteld van Dam (WK), Mark de Groot (WK),
Aalt van de Kuilen (contactpersoon AK) en Jan Visser (Externe Adviseur)

Onze bevindingen vindt u in dit rapport.

Inleiding

De Algemene Kerkenraad van Hervormd Ermelo heeft in najaar 2021 besloten om een werkgroep in het leven te roepen om verkennende gesprekken te voeren tussen drie wijken, te weten: Westerkerk, Oude Kerk en Kerkelijk Centrum. Het doel van deze gesprekken was om tot een gezamenlijk plan te komen waarin is beschreven op welke wijze kan worden samengewerkt of in de toekomst sprake kan zijn van samengaan. Dit is door de AK gevraagd vanwege de noodzakelijk geachte financiële bezuiniging binnen Hervormd Ermelo. Een onderdeel van deze bezuiniging is de reductie in de predikantsformatie in de drie genoemde wijken van 3fte naar 2fte in 2030. Dit plan zal aan de wijkkerkenraden en vervolgens aan de AK worden voorgelegd.

In dit plan zullen direct te benutten en te realiseren samenwerkingsmogelijkheden worden benoemd en is een routekaart toegevoegd (zie tabel 1) voor intensivering van samenwerking tussen de 3 wijken of samengaan van de 3 wijken met einddatum 2030.

Aanvankelijk hoorde bij deze opdracht ook een visie op de gebouwen. Maar vanwege de ongelijktijdigheid met de start van het proces van de kerkrentmeesters m.b.t. de gebruiksvisie gebouwen, is dit onderdeel vervallen. De (voorlopige) resultaten konden niet meegenomen worden bij de samenstelling van het WOK-rapport. Het is echter van groot belang dat de visie op de gebouwen ondersteunend en dienend zal zijn aan de visie op het kerk-zijn van de drie wijken in 2030. Deze randvoorwaarde en aanbeveling geven wij nadrukkelijk mee aan de AK in het algemeen en aan het College van Kerkrentmeesters in het bijzonder bij de komende ontwikkeling van de gebruiksvisie van de (kerk)gebouwen.

De opdracht van de AK aan deze commissie is een routekaart te presenteren met inachtneming van de volgende uitgangspunten:

- De totale predikantsformatie binnen de wijken is op 1-1-2030 teruggedaan van 3,0 fte naar 2,0 fte.
- Er plaats is voor de drie stromingen/richtingen binnen de Hervormde gemeente van Ermelo. Deze richtingen worden omschreven als: gereformeerd belijden met liturgische mogelijkheden, confessioneel-klassiek liturgisch en evangelisch confessioneel.

In de werkgroep zijn vertegenwoordigd:

- 3 vertegenwoordigers vanuit elke wijk (waarvan tenminste 1 lid van de wijkkerkenraad)
- 1 lid namens de Algemene Kerkenraad
- 1 externe adviseur

In de week van 4 april 2022 is er in elke wijk een gemeente-avond gehouden om de mening en het gevoel van de gemeenteleden te horen en mee te nemen in de samenstelling van de routekaart. Deze gehoorde meningen en gevoelens zijn ook betrokken bij de totstandkoming van het WOK-rapport.

In dit plan staan twee tabellen met de fasering en route van stappen in het proces zoals hierboven genoemd. Tevens wordt er enige achtergrondinformatie en een toelichting op de genoemde stappen gegeven. Naast de opdracht heeft de werkgroep een aantal aanbevelingen en opmerkingen opgenomen in het WOK-rapport. Deze aanbevelingen ziet de werkgroep als cruciaal voor de toekomst van de drie wijken en de kerk in haar breedste zin in Ermelo.

De werkgroep heeft zichzelf de naam WOK gegeven verwijzend naar de eerste letters van de drie wijken. Deze naam wordt in het rapport gebruikt.

Startpunt

De start van de verkenningen is de huidige situatie van drie genoemde wijken binnen het Hervormde deel van de PKN Ermelo met ieder een eigen volledige predikantsplaats. De drie wijken hebben veel overeenkomsten maar er zijn ook verschillen in theologische thema's, geloofsbeleving, sfeer en voorkeuren bij de invulling van de erediensten.

De wijken vinden elkaar in de overtuiging dat zij samen een gemeenschap van gelovigen vormen, door Jezus Christus geroepen en met Hem verbonden. Zij geloven dat Jezus Christus op aarde is gekomen en is gestorven voor onze zonden. Hij is opgestaan en heeft de dood overwonnen. In gehoorzaamheid aan Gods Woord en gedreven door de Heilige Geest willen zij met hart en handen Zijn volgelingen zijn en dat ook uitstralen naar anderen toe. Elke wijk heeft haar eigenheid binnen deze overtuiging vorm gegeven. Elke wijk vindt de verbondenheid onderling van groot belang.

De eigenheid verschilt tussen de wijken en kunnen als volgt benoemd worden:

- De Westerkerk noemt zich evangelisch confessioneel met een flexibele liturgie. Er zijn relatief veel jongeren en jonge gezinnen. Dit is de grootste wijk.
- De Oude Kerk omschrijft zichzelf als confessioneel met een klassieke liturgie. Het is een wijk met relatief veel ouderen.
- Het Kerkelijk Centrum voelt zich verwant met het Gereformeerde Belijden en probeert hier op eigentijdse wijze vorm aan te geven. De liturgie vervult hierbij een belangrijke rol waarbij de predikant meer vrijheden heeft dan de traditionele Gereformeerde Bond gemeente. Het is de kleinste wijk van de drie, waarbij alle generaties zijn vertegenwoordigd.

Binnen elke wijk zijn de drie 'stromingen' van de drie genoemde wijk gemeenten aanwezig. Elke wijk probeert met al haar leden en hun wensen rekening te houden.

Nadat de gemeenteavonden in de drie wijken hebben plaatsgevonden, is gestart met de invulling van een plan. Na inventarisatie van de terugkoppeling van de gemeenteavonden binnen de drie wijken is door de werkgroep een overzicht gemaakt van acht kernwoorden. Daarnaast is door de werkgroep uitgesproken dat deze kernwoorden uitgangspunt(en) zijn voor de samenwerking, maar die ook belangrijk zijn voor de vorming van de visie op het kerk-zijn, in de huidige vorm of bij het ontwikkelen van nieuwe vormen van Kerk-zijn in 2030.

Deze woorden zijn:

- Gebed
- Vieren
- Ontmoeting-Verbinding- Samen
- Uitreiken
- Leren en leven
- Verstillig
- Inclusiviteit
- Toekomst (nieuwe generaties)

SAMENWERKING OP KORTE TERMIJN

Er is een praktische kant besproken als zijnde “laag hangend fruit” om aspecten van samenwerking tussen de drie wijken te benoemen die direct/op korte termijn in gang gezet kunnen worden. Deze hierna te noemen concrete activiteiten komen voort uit de input vanuit de gemeenteavonden als ook vanuit de input van de bijeenkomsten van deze werkgroep. Dit betreffen in willekeurige volgorde de volgende activiteiten die volgens de werkgroep door de drie wijkkerkenraden opgepakt kunnen worden om de samenwerking en samen-ontmoeting tussen de gemeenteleden gezamenlijk nader vorm te geven.

De volgende activiteiten zijn hierbij genoemd:

- Doop- /huwelijks- /belijdenis catechese
- Jongeren reizen (Diaconale projecten)
- Samen vieren (jeugddienst /themadienst /startdienst)
- Kanselruil
- Thematische kringen (denk aan de 50 dagen kring van het KC met opgave mogelijkheid van gemeenteleden van alle wijken) of doelgroep-kringen wijk-overstijgend vormgeven
- Samen eten
- Sportdagen
- Gebedskring
- Ouderen pastoraat

Hiervoor is het belangrijk dat de wijkkerkenraden onderling contact hebben met elkaar. Het advies van de werkgroep aan de wijkkerkenraden is om samen een vorm te vinden om de onderlinge samenwerking en ontmoeting voor het jaar 2022-2023 in te vullen.

ROUTEKAART

Vervolgens is er door de werkgroep een routekaart opgesteld waarin na een gezamenlijke start tot 2025 (tabel 1) er twee routes zijn voor verdere transitie (tabel 2). In route 1 is er gekozen voor één gezamenlijke wijk waarin de drie stromingen zijn ondergebracht. In route 2 is er besloten dat men in twee of meer wijken verder wil gaan met twee of meer wijkkerkenraden. De keuze voor route 1 of 2 hangt af van de besluiten van de wijkkerkenraden op grond van de ervaringen in de samenwerking in de komende drie jaar en van de gemeentegesprekken in 2025. Deze gemeentegesprekken zullen moeten gaan over de heikle punten die binnen de drie wijken aan de orde gesteld moeten worden. Deze gesprekspunten verschillen per wijk. Elke wijk zal deze punten zelf vaststellen en binnen de wijk ter sprake brengen en hier ook een besluit over nemen. De thema's waar over gesproken zal worden zijn bijvoorbeeld: vrouw in het ambt van predikant, inzegening van huwelijk van mensen van gelijk geslacht, (on)opgeefbaarheid van de gebruikelijke liturgie in elke kerk, visie op avondmaal en doop.

Kruispunt in het proces

Nadrukkelijk willen we vermelden dat de wijkkerkraden dus niet dus vooraf voor route 1 of 2 kiest, maar vanuit onderling vertrouwen samen op weg gaan. De wijken gaan eerst samen op pad, zodat ze elkaar beter leren kennen en begrijpen. Dit start vanaf september 2022 waarvoor vanuit de inventarisatie van de wijkavonden een aanzet is gegeven voor de gezamenlijke activiteiten (zie hierboven). In de loop van de tijd zal dus duidelijk worden hoe de samenwerking uiteindelijk zal zijn in 2030: een grote WOK-wijk met plaats voor drie stromingen of de tweede route. Route 2 zal in werking treden met andere vormen van samenwerken. Route 2 is denkbaar in de situatie wanneer er vanuit theologische verschillen of andere keuzes van wijkkerkenraden niet tot één wijkgemeente gekomen kan worden (route 1).

De opdracht voor de wijkkerkenraden die september 2022 moet gaan starten, is de vormgeving van de samenwerking op een aantal praktische onderdelen, het samenwerken/samen bijeenkomen door de wijkkerkenraden en het inplannen van/maken van een stappenplan met betrekking tot de “heikele punten” waarop binnen iedere wijk uiterlijk juli 2025 een besluit genomen dient te worden. Kortom het werk is niet klaar maar begint nu pas echt. Dit zal veel inzet en daadkracht van elke wijkkerkenraad en van de gemeenteleden vragen die bij dit verdere traject betrokken dienen te blijven.

Wanneer de wijken dit niet oppakken, dan zal het de AK zijn die een keuze gaat maken voor de drie wijken. De werkgroep is van mening dat de wijkkerkenraden en iedere wijkgemeente zelf de verantwoordelijkheid dienen te nemen om een uiteindelijk besluit door de AK te voorkomen, maar zelf in gezamenlijkheid een keuze te maken voor de toekomst, te weten via route 1 of route 2.

In de bijgevoegde tabellen is een tijdlijn opgenomen met de verschillende aandachtspunten. Hierbij is getracht de belangrijke onderdelen te kaderen en visie vorming op belangrijke onderwerpen te benoemen. De tijdsplanning rondom de onderwerpen kan uiteraard naar bevinden worden aangepast, echter de definitieve besluiten rondom “de heikele punten” dient uiterlijk 1 juli 2025 te zijn afgerond, zodat de keuze en besluitvorming voor route 1 en route 2 door de wijkkerkenraden dan ook voor de zomervakantie 2025 kan worden genomen.

Verlangend vooruitzien

Naast de gesprekken binnen de wijk(en) is het aan te bevelen om juist op dit kruispunt in de geschiedenis van de drie wijken ook ‘naar buiten te kijken’. Onze missie als (wijk)kerk overstijgt de belangen en ideeën van onze eigen wijk. De drie wijken vormen niet de enige christelijke gemeenschappen in Ermelo. Hoe gaan wij de samenwerking met andere wijken en andere kerken invullen in het boven geschreven proces? En nog belangrijker wat is onze visie op kerk-zijn?

De noodzakelijk bezinning over de toekomst van de drie wijken is ingegeven door een te verwachte financiële situatie in 2030. Tegelijkertijd zien wij deze situatie als een kans en mogelijkheid om ons te bezinnen hoe we kerk in Ermelo kunnen/mogen zijn in de toekomst. De werkgroep WOK vindt het daarom van groot belang om na te denken over het doorontwikkelen van huidige vormen en het ontwikkelen van nieuwe vormen van kerk-zijn. Er is bezinning nodig om de vraag te kunnen beantwoorden wat de mensen in Ermelo nodig hebben in 2030; kerkleden en niet-kerkleden. Uiteraard mogen huidige vormen van kerk-zijn een plaats hebben in dit geheel.

Aanbevelingen en opmerkingen

De werkgroep heeft de vrijheid genomen om een aantal opmerkingen en aanbevelingen te doen.

De werkgroep heeft zich tijdens de gesprekken gerealiseerd dat we ook met de Nieuwe Kerk, Kapel Staverden en de Zendingkerk zouden moeten praten, als het gaat over de toekomst van Hervormd Ermelo. Eveneens dient met de Gereformeerde Kerk, vanuit de banden die er zijn, contact gehouden moeten worden rondom samenwerkingsmogelijkheden. De werkgroep is van mening dat dit punt van samenwerking binnen Ermelo, zowel binnen als buiten de Hervormde Gemeente/PKN, ook besproken moet worden aangezien het belangrijk is in het kader van de keuze voor route 1 of 2.

Naast bezinning over de toekomst van de drie wijken, is er ook de vraag naar hoe wij als christenen in Ermelo present willen zijn in ons dorp (maatschappelijk/diaconaal). Er is dus ook een groter zicht nodig op de toekomst dan alleen het welzijn van de drie wijken. De datum 2030 roept dus ook om bezinning en visie vorming op dit punt.

De wijkkerkenraden worden voor een grote taak gesteld om dit hele proces in goede banen te leiden in de betreffende wijken. Een aantal moeilijke zaken zullen besproken moeten worden op korte termijn. Een situatie van 'in het midden laten' is niet meer wenselijk. Er moeten dus knopen doorgemaakt moeten worden en uitdagingen aangegaan worden. Van de kerkenraden zal veel gevraagd worden: wijsheid en visie voor eigen gemeente en het grotere geheel. Er is leiding en lef nodig om de weg naar de toekomst in te slaan.

Tot Slot

Onze God en Heer is eigenaar en onderhouder van de christelijke gemeenten. In vertrouwen op Gods Geest kunnen we samen op weg gaan naar de toekomst.

TABEL 1 Routekaart A: nu - 2025

Jaar	Activiteit	Omschrijving	Opmerkingen
2022/01	Huidige situatie	Drie wijken met drie predikanten met 3.0 fte en drie gebouwen	Start WOK project
2022/07	Indienen WOK plan bij AK	WOK groep realiseert rapport met tijdspad en aanbevelingen.	Rapport behoeft geen projectplan. Bespreking eerst in de 3 wijken.
2022/09 tot 2025/01	Start samenwerking van de drie kerken	Kerken-breed aanbieden van alle activiteiten zoals cursussen, leerhuis, maaltijden, wandelgroepen, kliederkerk (zie pagina 3 samenwerking op korte termijn)	Tevens speciale diensten toegankelijk maken voor iedereen. PR goed op orde!
2023/01 tot 2025/01	Bezoekdiensten van de drie wijken samenvoegen, evt. gefaseerd	Praktisch pastoraat vormgeven	Goede communicatie gemeenteleden onderhouden.
2023/01 tot 2025/01	Waar mogelijk alle werkgroepen en commissies wijkoverschrijdend laten samenwerken	Starten met activiteiten waar kinderen en jongeren en jonge gezinnen zijn betrokken, als ook activiteiten voor ouderen of doop/huwelijk/belijdenis catechese.	Dit mag uiteraard ook eerder worden opgepakt.
2023/01 tot 2025/07	Bespreking 'heikele' punten binnen de 3 wijken	Vorm commissie(s) om de 'heikele' punten per wijk te bespreken. Wijkkerkraden nemen besluiten.	Mochten hier punten onoverbrugbaar zijn om tot 1 wijk te komen, dan komt men in route 2 met veel onzekerheden en vele uitwerkmogelijkheden. Gevaar 'kaasschaafmethode' met weinig visie.
2023/01 tot 2026/01	Verlangend vooruitzien	Visie en beleidsplan op nieuwe/doorontwikkelde vormen van kerk-zijn. Afgestemd op situatie in Ermelo.	Nieuwe vormen van kerk-zijn ontdekken bijv: christelijke woongemeenschap, open kerk, getijdengebeden, kerk-café, pioniersplek. 'Gluren bij de burens'- niet wiel alleen zelf uitvinden.
2024/01	Kerkdiensten bezinning (online versus fysiek)	Visie op de kerkdiensten (online i.c.m. fysieke diensten) en het verder vormgeven van deze visie.	Dit heeft ook te maken met evt. nieuwe vormen van kerk-zijn en de visie hierop.

TABEL 2 Routekaart B 2025-2030

Vervolg van tabel 1 – route 1					Vervolg van tabel 1 – route 2		
Jaar	Activiteit	Omschrijving	Opmerkingen		Activiteit	Omschrijving	Opmerkingen
2025-01	Visie op invulling van de drie stromingen ingang zetten	Start om vanuit scenario 1 na te gaan denken hoe en op welke wijze de drie stromingen ingevuld gaan worden	Er zal een afvaardiging van de drie wijken worden aangesteld die het voortouw gaan nemen		Visie op invulling van de drie stromingen ingang zetten	Start om vanuit scenario 2 na te gaan denken hoe en op welke wijze de drie stromingen ingevuld gaan worden	Er zal een afvaardiging van de drie wijken worden aangesteld die het voortouw gaan nemen
2025/09 tot 2027/01	Diaconaat WOK	Start verdere uitbreiding samenwerking 3 wijken	Goede communicatie gemeente onderhouden		Diaconaat	Start verdere uitbreiding samenwerking wijken binnen gekozen samenwerkingsvorm	Goede communicatie gemeente onderhouden
2026/01 tot 2028/01	Pastoraat WOK	Start pilot WOK pastoraat	Goede communicatie gemeente onderhouden		Pastoraat	Start verdere samenwerking wijken binnen gekozen samenwerkingsvorm	Goede communicatie gemeente onderhouden
2027/01	Start gezamenlijke erediensten	Start bijv. met 1 WOK dienst per maand wisselend uit de verschillende gebouwen	Tempo en vorm(en) bepalen		Erediensten	Start gezamenlijke diensten met wijk(en) waar deze gewenst is.	Vorm bepalen
2028/01 tot 2029/01	Vorming WOK kerkenraad	Definitieve organisatie wijken samenstellen (1 kerkenraad)	Afhankelijk van de vormgeving en taken in de toekomst, worden ambtsdragers (her) benoemd		Vorming Wijkkerkraden	Definitieve organisatie wijken (2 of meerdere kerkenraden) samenstellen	Afhankelijk van de vormgeving en taken in de toekomst, worden ambtsdragers (her) benoemd
2030/01	WOK realisatie	2.0 fte beschikbaar voor predikanten en/of kerkelijk werker	Ruimte voor 'drie stromingen'		Realisatie nieuw samenwerkingsverband	2.0 fte beschikbaar voor predikanten en/of kerkelijk werker	Ruimte voor 'drie stromingen'